

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrť leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

V obrambo.

V zadnjem času bruha „Slovenec“ ogenj in žveplo na „Učiteljsko tiskarno“. Razne korporacije, zavode, da, celo c. k. deželno vlado pozivlja na bojkot zoper njo, kliče jo s svojimi zločestimi izmišljotinami na pomoč ter jo denuncira državnemu pravdnistvu. In še več! Da bi bila mera polna, telefonirale so se laži o Učiteljski tiskarni nemškimi liberalnim listom z zlobnim namenom, naj bi jo prijela nemške tvrdke za kak neporavnan račun. A vrezali so se hudo!

Na vse te zlobnosti smo dolžni, ne „Slovenec“ urednikom, temveč slovenski javnosti na ljubo, podati sledeče z golimi dejstvi podprto pojasnilo.

Učiteljsko tiskovno društvo je kupilo leta 1906. od tvrdke Klein in komp. tiskarno z vsem inventarjem in s koncesijo vred za 48.000 K, zalogo tiskovin, knjig, brošur in papirja še posebej za 11.000 K, torej za skupno ceno 59.000 K. Ta vsota je danes izplačana do vinarja.

V zelo skromnih razmerah smo prevzeli tiskarno dne 2. julija 1906. l.: 13 oseb je bilo uslužbenih v njej. Da se vidi lep razvoj v tem kratkem času, povemo, da dela danes v tiskarni 51 oseb.

Tiskarna je bila zastarela; treba je bilo novih modernih strojev, novih črk, okraskov in not. Takoj v prvih dveh letih smo kupili teh potrebščin za 13.082 K 73 h, kar je vse plačano. Ker se je delo množilo od dne do dne in smo dobili v tisk več šolskih knjig, smo morali znova naročiti lansko leto novih črk za 12.189 K 59 h, ki jih plačujemo v nepretrganih pogojenih obrokih. Za nove stroje smo dali 22.262 K 73 h, neplačano je še 3.246 K 78 h. Nabavili smo opravo za pisarne, strojnico in stavnico za 5.280 K 71 h, kar je vse poravnano. Poleg električne in plinove napeljave razsvetljave smo opremili

tiskarno še z mnogimi drugimi koristnimi in potrebnimi stvarmi za gotov denar.

Res pa je, da ima tiskarna 200.000 K intabuliranega dolga, a ne na strojih in tiskarniški opravi, temveč na svojem posestvu, na hiši št. 8 v Frančiškanski ulici, na novem tiskarniškem poslopiju in na velikem vrtu. Res je tudi, da je med tem intabulirana „Kranjska hranilnica“ na prvem mestu za 40.000 K, pa ta dolg smo prevzeli od prejšnjih lastnikov. Jasno je torej, da Učiteljska tiskarna ne živetari od milosti „Kranjske hranilnice“, kakor zlobno trdi „Slovenec“, temveč se prav krepko razvija z lastno solidnostjo in lastno močjo. Vknjiženi dolg se bo zmanjševal od leta do leta, ker je med vknjiženimi dolgovi tudi stavbinski znesek, ki ga plačujemo v obrokih. Prvi obrok 20.000 K, se e plačal dne 1. oktobra 1910, drugi obrok v znesku 15.000 K pa zapade v plačilo šele v sredi januarja l. 1911 in tako naprej vsako leto. Naše posestvo se samo obrestuje: v stari hiši je 11 stanovanj, prostore v novem poslopiju, kar jih tiskarna sedaj še ne potrebuje, smo oddali v najem za letnih 2000 K.

Ker se „Slovenec“ s tako vehemenco zadira v „Vdovsko društvo“, hočemo pojasniti v kakem razmerju je „Vdovsko društvo“ s tiskarno. Leta 1905 je sklenil občni zbor „Vdovskega društva“, da pristopi k Učiteljskemu tiskovnemu društvu z deleži za 20.000 K. To se je zgodilo. Od teh 20.000 K dobiva „Vdovsko društvo“ 5% obresti, drugod se mu obrestuje glavnic po 4 1/4%. V sličnem razmerju je tudi „Učiteljski konvikt“ s tiskarno. In zaradi tega kliče Slovenec zoper tiskarno c. k. deželno vlado in državno pravdnistvo! Ni li to višek zlobnosti?!

Infamno laž trdi Slovenec glede papirja, da ga ne more plačati tiskarna in da ga je tvrdka ustavila. Katera je tista tvrdka, ki nam je ustavila papir?

Pisanimi potom in po svojih potnikih ga nam ponujajo, da, vsiljujejo razne velike tvrdke in kakor se pogodimo glede plačevanja, tako tudi plačujemo.

Dalje trdi „Slovenec“, da je Učiteljska tiskarna založila in izdala neke „Dopisnice“, ki sramote (?) Ljubljano in S. L. S., četudi prav dobro ve, da jih tiskarna ni založila, ampak samo natisnila za denar.

Sedaj pa dolg „Jutra“. Res je, da toži tiskarna lastnika „Jutra“, g. M. Pluta in to za ves dolg in ne samo za en del, kakor zlobno trdi „Slovenec“. Res je dolg pri „Jutru“ velik, nasprotno pa moramo tudi priznati, da je tiskarna dobila od Jutra že mnogo lepih tisočakov. Izjaviti moramo nadalje, da se sedaj list redno plačuje.

Slovenec se zaganja tudi v Slovenski Ilustrovani Tednik, češ, da tiskarna niti ne ve, kdo je lastnik. Tiskarna prav dobro ve, kdo je lastnik. Gotovo tisti, ki ji je podpisal pogodbo glede tiska, ji dal 1000 K kavicje in ji redno plačuje vsako številko sproti. Glejte, Slovenčevi uredniki, kako ste se vrezali, ko ste poslušali diplomiranega žurnalista brez lista!

Toliko v pojasnilo razsodnim ljudem. Mi svojega delovanja ne prikrivamo nikomur, delamo jasno in odkrito, vestno in pošteno. Naše knjige so na vpogled vsakemu, ki ima v to pravico in dolžnost.

Podroben račun o svojem delovanju in gospodarstvu pa podamo občnemu zboru.

Ako smo pa komu kaj dolžni in nam ne zaupa, naj pride po denar.

Upamo, da, prepričani smo, da se bo naša tiskarna navzlic bojkotu, ki ga je razglasil „Slovenec“ zoper nas, tudi v prihodnje tako lepo in krepko razvijala kakor doslej.

V Ljubljani, dne 14. marca 1911.

Upravni svet in nadzorstvo
„Učiteljske tiskarne“

F. Z. z. o. z.

Šolsko nadzorstvo na Spod. Štajerskem.

Ker koncem tekočega šol. leta mine šestletna službena doba c. k. okrajnih šol. nadzornikov na Štajerskem; ne bo odveč, ako opozorimo javnost na nekatere pomanjkljivosti pri tej instituciji, kolikor se te tičejo Spod. Štajerija. Do jeseni, t. j. do imenovanja nadzornikov za novo šestletno dobo, bo še časa ravno dovolj, da poklicani činitelji potrebuje ukrepanje in te nedostatke odpravijo.

Največje zlo pri šolskem nadzorništvu na Spod. Štajerskem so preveliki nadzorovalni okoliši in pa dejstvo, da so nadzorniki preobloženi s pisarniški posli, in to v taki meri, da za njihov pravi popravek, za nadzorovanje šol, nimajo dovolj časa. Predočimo si najprej posamezne nadzorovalne okoliše na podlagi ravnokar izšlega šematizma štajerskega ljudskega šolstva!

Nadzorniku Vodušku so izročene v nadzorstvo šole celega polit. okraja brežiškega (okraji: Brežice, Korje, Sevnica) in še laški okraj celjskega okrajnega glavarstva; po odbitku nemških šol, ki imajo posebnega nadzornika, torej 55 šol s 180 razredi.

Nadzornika Supanka nadzorovalni rajon obsega celi celjski polit. okraj, razen laškega okraja, torej okraje Celje, Vrnsko, Gornji grad in Šmarje; po odbitku nemških šol torej 58 šol s 190 razredi.

Nadzorovalni okoliši nadzornika Schechla obsega polit. okraja Slov. Gradec in Konjice, torej okraje Slov. Gradec, Šoštanj, Marenberg in Konjice; po odbitku nemških šol torej 51 šol s 125 razredi.

Nadzorniku Heriču so izročene v nadzorstvo šole polit. okrajev Ptuj in Ljutomer, torej okraje Ptuj, Rogatec, Ormož, Ljutomer in Gornja Radgona; po odbitku nem. šol torej 57 šol z 220 razredi.

LISTEK.

Moja miljena Ma-a.

(Alegorična farza.) Piše S a d i n o m i s.
(Konec.)

Kakor burja je priletela name ter me je obdelovala z najlepšimi priimki, češ: „Lenuh, tako zapravljaj srečo najinih otrok. Takoj spiši vso zapisnike z okroglo pisavo, da te bo gospodar rad imel in da te bo dedek pohvalil.“ Kaj sem hotel? — Vzel sem nove tiskovine, in novo pero je škripalo po papirju. Noč! so bežale in svetile so mi zopet tiste kolajne — zaradi reda in natančnosti. Že sem bil pri koncu s svojim delom, kar pride ona z novo sitnostjo. Pri drugem sohlapec je opazila, da piše nekatere važnejše stvari z rdečo tinto. Križ je naredila čez vse moje delo pa ukazala, da moram tudi jaz vse važne stvari pisati z rdečo tinto. Zaječal sem, zastokal, ali ponižno sem šel, kupit nove tiskovine in pisal vse, kakor je želela. Škripalo je po papirju in ropotalo po mojih izmučenih mozganih. So bila trenotja, ko sem premišljal, kako bi zapisal kako črko, da zdela se mi je, da sem pozabil, kako se piše. V poznih urah se mi je zdela, da plešejo črke po papirju, takrat sem nehal za hip ter sem premišljal

svojo usodo. Težke so bile te misli, možgani kakor svinec, in omajati se niso hoteli moje misli. Zamizim, a te svetinice se podesetorijo; vrag vzemi te svetinice — zamizim — in utrujenost pada z mojega duha kakor oklep in zazibljem se v sanje preteklosti. Prost fant sem bil, prost sin prirode, sijaj razkošen, kakor ga more uživati le prost človek, sem užival jaz, jaz hlapec v mladih dneh, a zdaj? . . . Milo se mi je storilo in duša je zaplakala nad mojo usodo. — Solze so privrele iz udrtih oči in debele kaplje so padale na skoraj dovršeno delo reda in natančnosti. — — — To je bilo hudo! V svoji neizprosni trdovratnosti je ukazala spisati vse še enkrat. — — — Popade me gnev do nje, do življenja, do vsega in spozabil sem se. Tedaj jo zgrabim, sunem v hrbet, da jekne, potem pa jo treščim ob tla, da je kar poskočila. Postal sem zver. Divje sem hodil po sobi gorindol in čudne misli so mi rojile po glavi. Kar obstojim pred njo. Ležala je kakor mrtva. Vračala se mi je zavest treznosti. Poberem jo in položim na mizo. Tresem jo, drgnem in slednjič, hvala Bogu, je začela govoriti in tožila je, da jo boli v hrbtu in na rebrih. Kaj sem hotel. Prosil sem jo odpuščanja, samo da bi me ne izč. . . . Takoj jo ponesev v bolnico. Tam so jo pregledali in kopriava ne pozebe — čez teden dni je okrevala. — Kmalu

na to pa je porodila trinajsto dete. Ker ni bilo hudih nasledkov, je molčala, a jaz sem ji stregel, kar sem mogel. Kazen pa ni izostala. Nekega dne mi reče: „Okruten in hudoben si! Bog zna, kako bo z mojimi otroki, če umrjem? Sestavi mi zapisnik o otrocih, ki so od staršev zanemarjeni. Potrebno je to, da bo vedela oblast skrbeti zanje, če. . .“ In solze so jo polile. Jaz pa sem spisal tudi ta zapisnik in označil sebe za slabega očeta, kakor je namreč ona hotela. — Tako je moje življenje. Kolikokrat mislim nanjo z gnevom, ali kaj hočem, ker visi na nji moja usoda. Vem tudi, da mi ni zvesta, kako tudi, toliko otrok, a jaz naj bom vsem oče. Trem bi pripoznal očetovstvo, a desetim ne, saj pa tudi nimajo najmanjših potoz po očetu. Pa molčim, da je ne razdražim. Bojim se pa zanjo in trepečem strahu. Zapazil sem že večkrat, da jo nekdo zalezuje. Vrag ga vzemi! Naj mi le pride pred oči, kakor sem suh in izmozgan, mu že pokazem, če mi le ona ne bo delala ovir. . . .

Bilo je zimskega večera. Umril je sohlapec in s tovariši sem šel za pogrebom. Kar se spomnim, da nimam zaklenjene svoje ljube Ma e. Zazeblo me je skrbi tja do palca na nogi. Krenem nazaj in v divjem diru domov, da jo denem na varno. Bog zna, kaj bi se ji lahko prigodilo! Nekoč je šla v poset k mojemu

gospodarju, dolgo je ni bilo nazaj, ko se je pa vrnila, je bila nekam zmedena — na moje srce pa je padla nova grenka kaplja ljubosumnosti. — Moj Bog, moj Bog, kaj mi boš še hudega napravila! Ko bi se te mogel iznebiti, ali ne morem se. Vsak večer molim k svetemu Duhu, da bi je več ne razsvetil, vsaj pameti ji ni treba ne trohe več. Gorje mi, če iznajde še kako drugo tinto ali kake nove črke ali kaj drugega. To bi bila moja poguba. Kakšnega me je napravila, saj nisem več človeku podoban. Sključen, izsesan, izmozgan, brez lastnih misli, želje nimam več, da, časih se mi zdi — če se mi sploh sme zdeti — da nisem več jaz, temveč da sem nek drug človek — čudno, dozdeva se mi, da nisem več pri razumu, ej, tako nekako se mi zasuče — po poti govorim sam s seboj, sempatja se zasmejem, dasi ne vem več, kaj se pravi smejeti — zdi se mi, da sem nenormalen — o Bog, blaznost si domišljujem — in to samo zaradi nje. — Kako rad bi se te iznebil, ali navezana sva drug na drugega, v tvojih rokah je moja usoda in jaz sem tvoja igrača. Ljubiti te moram, ker si spasiljica mojega življenja, in kolnem te, ker mi zadaješ trup in vem, dobro vem, da me boš umorila — o, ti ljubljena in sovražena „Uradna Mapa“!